

ÖNH:s beslut 2008-12-12 reg.nr. 21-3299-08 i aidentifierat skick.

Bakgrund

Umeå universitet ledigförklarade en anställning som professor i socialt arbete. Till anställningen anmälde sig fem sökande, däribland AA och CC.

Tre sakkunniga - professorerna BB, DD och EE - utsågs att rangordna de sökande. De sakkunniga förordade, var för sig, att CC skulle anställas och menade, likaledes var för sig, att AA på grund av sin forskningsinriktning inte var behörig att anställas som professor i socialt arbete.

Umeå universitet beslutade den 3 juni 2008 att anställa CC.

Yrkande m.m.

AA har överklagat beslutet och, som han får förstås, yrkat att anställningen ska tillsättas med honom.

Umeå universitet har i ett yttrande vidhållit sitt beslut.

AA har därefter i en skrivelse anfört bl.a. följande. Den dåvarande prefekten för institutionen för socialt arbete, FF, deltog vid anställningskommitténs sammanträde när det föreslogs att CC skulle anställas. FF och CC tillhör dock samma forskargrupp och har därmed ett nära forskningsarbete. Av CCs ansökan framgår dessutom att han och FF har tio gemensamma publikationer. Det måste mot den bakgrunden anses ha förelegat jäv.

Umeå universitet har yttrat sig och anfört bl.a. följande.

[...]

Jävsinvändningen

Det är riktigt att prefekten vid institutionen för socialt arbete, FF, var närvarande vid anställningskommitténs sammanträde. Enligt Umeå universitets anställningsordning har berörd prefekt eller annan av prefekten utsedd företrädare för institutionen närvaro- och yttranderätt vid sammanträde. FF kallades till anställningskommitténs sammanträde i denna egenskap.

FF har samarbetat med CC i ett tiotal gemensamma publikationer. Deras samarbete pågår fortfarande. Då FF dels saknade beslutanderätt vid sammanträdet och dels uppfattat att de sakkunniga endast ansett en kandidat som behörig till den utlysta tjänsten ansåg FF inte att det förelåg någon konkurrenssituation och därmed inte någon jävsproblematik.

[...]

AA och CC har beretts tillfälle att yttra sig. AA har därvid gett in en skrivelse.

Skäl

Rättsliga utgångspunkter

Av 11 § förvaltningslagen (1986:223) följer att den som ska handlägga ett ärende är jävig

1. om saken angår honom själv eller hans make, förälder, barn eller syskon eller någon annan närstående eller om ärendets utgång kan väntas medföra synnerlig nytta eller skada för honom själv eller någon närstående,
2. om han eller någon närstående är ställföreträdare för den som saken angår eller för någon som kan vänta synnerlig nytta eller skada av ärendets utgång,
3. om ärendet har väckts hos myndigheten genom överklagande eller underställning även annan myndighets beslut eller på grund av tillsyn över en annan myndighet och han tidigare hos den andra myndigheten har deltagit i den slutliga handläggningen av ett ärende som rör saken,

4. om han har fört talan som ombud eller mot ersättning biträdd någon i saken eller,
5. om det i övrigt finns någon särskild omständighet som är ägnad att rubba förtroendet till hans opartiskhet i ärendet.

Från jäv bortses när frågan om opartiskhet uppenbarligen saknar betydelse.

Enligt 12 § första stycket samma lag får den som är jävig inte handlägga ärendet.

Är jävsreglerna tillämpliga?

Av betydelse för ärendet är till att börja med frågan huruvida FF tillhör den krets som omfattats av 11 § förvaltningslagen, dvs. om han har "handlagt" ärendet.

Förvaltningslagens regler om jäv avser inte alla personer som på något sätt har att göra med ett ärende på en myndighet. Personen ska ta sådan befattning med ärendet att han eller hon kan tänkas inverka på utgången. Ordet "handlägga" täcker inte bara den som deltar vid den slutliga handläggningen av ärendet. Även den som bereder ett ärende innefattas. Tre kategorier kan härvid urskiljas. För det första omfattas naturligtvis den som deltar i avgörandet. För det andra avses också den som är med om den slutliga handläggningen utan att delta i avgörandet och för det tredje omfattar jävsreglerna den som bereder ett ärende utan att vara med om den slutliga handläggningen. Som exempel på personer ur den andra kategorin kan bl.a. nämnas chefen för en berörd enhet inom myndigheten eller en särskilt tillkallad rådgivare (jfr Hellners, Malmqvist, Förvaltningslagen med kommentarer, Norstedts Juridik AB, 2 uppl., 2007, s. 133 ff).

Överklagandenämnden kan konstatera att FF inte har deltagit i beslutet som beslutsfattare. Av protokollet från anställningskommitténs sammanträde den 20 maj 2008 framgår dock att han i egenskap av prefekt för den berörda institutionen har uttalat sig om CCs förtjänster. FF har därmed deltagit i den slutliga handläggningen av ärendet, varför förvaltningslagens bestämmelser om jäv har varit tillämpliga.

Har det förelegat jäv?

Att en sakkunnig och en sökande gemensamt har publicerat verk är en omständighet som brukar aktualisera frågan om jäv eller annan partiskhet. Överklagandenämnden har såvitt avser gemensamt författarskap ansett att ett nära, långvarigt och intill senaste tid pågående vetenskapligt samarbete har medfört jäv enligt 11 § förvaltningslagen (jfr nämndens beslut den 20 september 2000 i reg.nr 22-244-00 och se även Sigeman, Tjänstetillsättning vid universitet och högskolor - Rättsfrågor i överklagandenämndens praxis, Iustus Förlag AB, 1997, s. 12 ff). Nämnden har därutöver i ett beslut den 12 december 2003 i reg.nr 22-335-03 ansett att det sagda även gäller för en ledamot i en lärarförslagsnämnd som deltar i handläggningen av ert anställningsärende.

Det kan utifrån utredningen slås fast att FF och CC har ett pågående forskningssamarbete och att de i vart fall tidigare har gett ut gemensamma publikationer. Överklagandenämnden anser att de omständigheterna är sådana att de rubbar förtroendet till FFs opartiskhet i ärendet. FF har därmed varit jävig enligt 11 § första stycket 5 förvaltningslagen och borde inte ha deltagit i anställningskommitténs behandling av ärendet.

Är det möjligt att bortse från jävet?

Förvaltningslagens bestämmelser om jäv omfattar alla typer av ärenden. Behovet av garantier för att förvaltningens handlande ska präglas av objektivitet och opartiskhet är dock självklart inte alltid lika stort. Det har därför ansetts nödvändigt att i lagen föra in en "säkerhetsventil" som gör det möjligt att i uppenbara fall bortse från jäv. Bestämmelsen, som återfinns i 11 § andra stycket förvaltningslagen, stadgar att jäv inte behöver beaktas när frågan om opartiskhet uppenbarligen saknar betydelse".

Exempel på sådana situationer är helt rutinbetonade registreringsärenden, ärenden om utanordnande av lönebelopp och överhuvudtaget fall där utgången framstår som given. Har den beslutande i realiteten inte någon valmöjlighet kan han eller hon inte handla partiskt (jfr Hellners, Malmqvist, a.a., s. 152 f.).

Anställningsärenden innefattar myndighetsutövning och är till sin typ sådana att höga rättssäkerhetskrav måste ställas på handläggningen av dem. Detta gäller även i förevarande fall och oavsett att de sakkunniga samstämmigt har förordat CC och ansett att AA inte är behörig till den ifrågavarande anställningen. Det kan enligt Överklagandenämndens bedömning inte anses uppenbart att frågan om FFs opartiskhet har saknat betydelse, varför det inte går att bortse från frågan om jäv.

Verkan av jävet

Verkan av jäv är enligt 12 § första stycket förvaltningslagen att den som är jävig inte får handlägga ärendet. Som huvudregel får han eller hon varken vidta någon förberedande åtgärd eller delta i ärendets avgörande (se Hellners, Malmqvist, a.a., s.154).

FF har varit jävig vid handläggningen av ärendet. Det förhållandet utgör en brist som inte kan botas i efterhand genom någon åtgärd från Umeå universitet eller Överklagandenämnden. Det överklagade beslutet ska därför undanröjas och återförvisas till lärosätet för erforderlig handläggning.

Nämndens avgörande

Överklagandenämnden för högskolan undanröjer det överklagade beslutet och återförvisar ärendet till Umeå universitet för erforderlig handläggning.

Enligt 5 kap. 1 § högskolelagen (1992: 1434) får Överklagandenämndens beslut inte överklagas.